

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรร่วมจัด ในการดำเนินรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม “ฮอมกันกิด ปั่นกันฮู้” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลวิจัยเชิงลึกตั้งแต่ที่มาของการจัดทำรายการวิทยุแบบเน้นการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม รูปแบบของการเป็นเครือข่ายองค์กรร่วมจัดรายการ ตลอดจนลักษณะการมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรร่วมจัดรายการว่ามีส่วนร่วมในระดับใดตามแนวคิดระดับการมีส่วนร่วมของการพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยจึงใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล โดยสัมภาษณ์เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกอย่างละเอียด และรอบด้าน

นอกจากจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยยังรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรง และมีความน่าเชื่อถือ จากนั้นผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้อธิบายเชิงวิเคราะห์ด้วยแนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถานที่ดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิจัยเฉพาะพื้นที่ในจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกจากเครือข่ายองค์กรร่วมจัดรายการ “ฮอมกันกิด ปั่นกันฮู้”

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ สมาชิกจากเครือข่ายองค์กรร่วมจัดรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อ การมีส่วนร่วม “ซอมกันกิด ปั่นกันอู้” จำนวน 21 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกลุ่ม ตัวอย่างต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นประธานขององค์กรหรือบุคคลที่ประธานมอบหมาย
2. เป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม “ซอมกันกิด ปั่นกันอู้” ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้ อย่างน้อย 1 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการผลิตรายการ เช่น

- เป็นผู้ร่วมรายการ ที่ต้องอาศัยผู้ดำเนินรายการหลักในการกล่าวเปิดปิด รายการ และการกล่าวเชื่อมโยงเนื้อหาของรายการ

- กำหนดเนื้อหาข่าวย่อยในแต่ละวัน
- จัดเตรียมข้อมูลที่ใช้ในการออกอากาศรายการ
- เป็นผู้ดำเนินรายการเองตั้งแต่ต้นจนจบรายการ

2.2 ด้านการวางแผน เช่น

- มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบรายการในการออกอากาศในแต่ละวัน ไปในทิศทางที่ต้องการเช่น รายการสนทนา หรือรายการสาระบันเทิง

- ร่วมประชุมกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรายการ

2.3 ด้านการตัดสินใจ เช่น

- การตัดสินใจเลือกเวลาในการออกอากาศของรายการ
- การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตั้งชื่อรายการ

2.4 ด้านการประเมินผล

- การประเมินผลประจำวัน คือการทำประเมินและการจดบันทึกรายการ ลงสมุดลงรายละเอียดการจัดรายการ

- การประเมินผลรายการทุก 6 เดือน คือการสรุปผลการมีส่วนร่วมจาก การจัดรายการประจำวัน ประเมินเป็นผลการดำเนินงานในระยะเวลา 6 เดือน

จากคุณสมบัติดังกล่าวสามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายองค์กรร่วมจัด

กลุ่ม	ชื่อองค์กร	จำนวนที่ร่วม (คน)
1. เกษตรและ สิ่งแวดล้อม	ชมรมรักภูทาบเชียงใหม่	1
	ศูนย์เทคโนโลยีชีวภาพ มหาวิทยาลัยแม่โจ้	1
	สหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ	1
	สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชียงใหม่	1
2. เยาวชน และสตรี	สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	2
3. เศรษฐกิจ และสังคม	หอการค้าจังหวัดเชียงใหม่	1
	เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเชียงใหม่	1
	สมาคมส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมไทย สาขาเชียงใหม่ - ลำพูน	1
	สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่	2
	วุฒิสภาศาลากลางสมอจังหวัดเชียงใหม่	1
	สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จังหวัดเชียงใหม่	1
	เครือข่ายเสียงชุมชน	1
	สำนักงานเทศบาลนครเชียงใหม่	1
	ภาคีคนฮักเจียงใหม่	1
	สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1
4. ศาสนา วัฒนธรรม และสุขภาพ อนามัย	โฮงเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา	2
	สมาคมแพทย์แผนไทย	2
รวม		21

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือใช้แบบการสัมภาษณ์โดยมีการกำหนดโครงสร้างของคำถามไว้อย่างชัดเจน ใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คน ซึ่งแนวคำถามในการสัมภาษณ์อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือมีคำถามอื่นเพิ่มเติมได้ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ขณะที่สัมภาษณ์ และคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ โดยแนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ - นามสกุล อายุ ความสามารถ ประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก องค์กรที่สังกัด ตำแหน่ง ซึ่งคำถามของตอนที่ 1 นี้ จะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจมากขึ้นถึงที่มาของผู้ให้สัมภาษณ์ในการเข้ามาเกี่ยวข้องกับรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม "ฮอมกันกิด ปั่นกันฮู้"

ตอนที่ 2 เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการเข้ามาเป็นเครือข่ายขององค์กรร่วมจัดรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม "ฮอมกันกิด ปั่นกันฮู้" ซึ่งแบ่งเป็นรูปแบบของอาสาสมัคร เข้ามาจัดรายการ ได้รับเชิญจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ หน่วยงานต้นสังกัดคัดเลือกมา และหน่วยงานต้นสังกัดมอบหมายให้มาจัดรายการ

ตอนที่ 3 เป็นแนวคำถามเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรในการดำเนินรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม "ฮอมกันกิด ปั่นกันฮู้" ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการผลิตรายการ

- เป็นผู้ดำเนินรายการเอง โดยทำหน้าที่ควบคุมเสียงเองได้หรือไม่ อย่างไร
- เป็นเพียงผู้ร่วมรายการ หรือได้ทำหน้าที่อื่นๆ ด้วยหรือไม่ อย่างไร
- การกำหนดเนื้อหารายการแต่ละวัน ใครเป็นผู้กำหนด กำหนดจากอะไร
- มีการจัดเตรียมข้อมูลหรือเอกสารประกอบในการจัดรายการอย่างไร

2. ด้านการวางแผน

- มีส่วนในการกำหนดรูปแบบรายการหรือไม่
- มีส่วนร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบายของรายการ และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ในห้องประชุมหรือไม่ อย่างไร

3. ด้านการตัดสินใจ

- การเลือกเนื้อหาเพื่อออกอากาศ
- กำหนดรูปแบบการนำเสนอ
- เชิญผู้ร่วมรายการ

- การตัดสินใจให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นในรายการ\

4. ด้านการประเมินผล

- มีการประเมินผลการดำเนินงานประจำวันหรือไม่ อย่างไร
- มีการประเมินผลการดำเนินงานทุก 6 เดือน หรือไม่ อย่างไร

การทดสอบเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการศึกษาได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ผู้วิจัยได้ทดสอบเครื่องมือ โดยสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปปรึกษากิจกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านระเบียบวิธีวิจัย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามและความครอบคลุมในทุกประเด็นของวัตถุประสงค์ ทั้งในส่วนของโครงสร้างเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ใช้การทดสอบเครื่องมืองานวิจัย ดังนี้

1. ความตรงของเครื่องมือ (validity)

1.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยให้มีคำถามที่มีเนื้อหา และความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมกับรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม “ซอมกันก็คิด ปั่นกันรู้”

1.2 ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยมีข้อคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมต่าง ๆ ตรงตามพฤติกรรมที่เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมกับรายการวิทยุท้องถิ่นฯ เช่น ลักษณะการมีส่วนร่วมในด้านการผลิตรายการ ด้านการวางแผน ด้านการประเมินผล

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 แหล่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เที่ยงตรง และน่าเชื่อถือ โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มีดังนี้

1. ข้อมูลจากโครงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เอกสารโครงการนำร่องรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ และผลงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินรายการวิทยุ

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวบุคคลซึ่งแยกเป็น 4 กลุ่ม 17 องค์กร จำนวนทั้งสิ้น 21 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากเอกสาร การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูล ตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2553 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2554 ซึ่งการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้สำรวจข้อมูลของโครงการนำร่อง รายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้นสัมภาษณ์ข้อมูลเพิ่มเติมและตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องของรายการฯ และจากเครือข่ายองค์กรร่วมจัดอีกครั้งอย่างไม่เป็นทางการ และหากได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน หรือสัมภาษณ์ยังไม่เสร็จสิ้น ผู้วิจัยก็จะกลับไปสัมภาษณ์เพิ่มเติม

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรร่วมจัดในการดำเนินรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม “ซอมกันกิด ปั่นกันฮู้” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ คือ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมดำเนินรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม “ซอมกันกิด ปั่นกันฮู้” ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หรือ การใช้สถิติศาสตร์ มาเป็นเทคนิควิธีวิเคราะห์ คือ การแยกข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ องค์กรที่สังกัด และประสบการณ์ในการจัดรายการวิทยุ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 รูปแบบการเข้ามาเป็นเครือข่ายองค์กรร่วมจัดรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม “ซอมกันกิด ปั่นกันฮู้” ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์แยกเป็นประเด็น รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วม คือ อาสาสมัครเข้ามาด้วยตนเอง ได้รับเชิญจากทางสถานี ได้รับคัดเลือกจากหน่วยงาน และได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ลักษณะการมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรร่วมจัด ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเช่นเดียวกับวัตถุประสงค์ที่ 2 โดยแยกการวิเคราะห์เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมด้านการผลิตรายการ ด้านการวางแผน ด้านการตัดสินใจ และ ด้านการประเมินผล

เนื่องจากข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรร่วมจัดในการดำเนินรายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำทฤษฎีประชาธิปไตยแบบเน้นการมีส่วนร่วม (Democratic-Participant Media Theory) แนวคิดเรื่องการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (participatory governance) แนวคิดเรื่องระดับการมีส่วนร่วมของการพัฒนา และที่มาของ

รายการวิทยุท้องถิ่นเพื่อการมีส่วนร่วม “ฮอมกันกิด ปั่นกันอู้” มาช่วยวิเคราะห์ อธิบายเกี่ยวกับ
ลักษณะการมีส่วนร่วมของเครือข่ายองค์กรร่วมจัด

